

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Nostra sententia ponitur & probatur auctoritate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quæst. II. Vtrum relatio distinguatur, &c. 673

extrinseca : ergo relatio est talis denomina-

18 Secundo, quia sicut se habet positio visionis in oculo ad obiecti visi denominationem, sic se habet positio termini ad denominationem relati in fundamento; sed denominatio visi est denominatio extrinseca: ergo etiam denominatio relati.

19 Confirmatur, quia illa denominatio, quæ sumitur ab aliquo extrinseco est extrinseca in denominatione; sed denominatio relati sumitur ab extrinseco: ergo est extrinseca denominatio.

SECTIO II.

Nostra sententia proponitur, & probatur, auctoritate.

20 **P**rima conclusio: omnis relatio prædicamentalis distinguitur à parte rei à suo fundamento; hanc sententiam defendunt fere omnes Thomista, Caietanus, 1. p. q. 28. art. 2. & ibidem Banez, Ferrara, 4. lib. contra Gent. cap. 14. Soto q. 2. huius prædicamenti, Capreolus in 1. dist. 3. q. 1. Scotus in 2. dist. 1. q. 5. & in 3. dist. 8. q. 1. P. Fonseca, 5. lib. metaph. cap. 10. q. 2. sect. 1. P. Rubius, c. 7. de ad aliquid, q. 1. 4.

21 Probatur primo auctoritate Aristotelis lib. 5. phys. text. 10. ubi sic ait. Si igitur in substantiam, & qualitatem, & ubi, & id, quod ad aliquid est, & quantum, & agere aut pati, categoriæ sunt divisæ, tres sint motus necesse est per se, & eius, quod quantum est, & eius, quod quale, & eum, qui in loco sit; in substantia autem motus non est: at neque in eo, quod est ad aliquid. Ita eorum motus ex accidente est; ubi ut optime advertit D. Thomas, & communis Schola, Aristoteles docet, fundamentum relationis, quod est quale, & quantum fieri per motum per se. Relationem autem, seu ad aliquid non fieri per motum per se, sed per motum realem per accidens, id est, qui vere à parte rei est, nam agens de substantia, & ad aliquid, ut patet ex textu, & Verbis adductis, ait: & eorum motus ex accidente est, ubi Philosophus eodem tenore, & eadem universalitate, eodemque indiduo nomine motus loquitur de motu, per quem producit substantia, & de motu, per quem fit relatio; sed substantia licet non producat per motum successivum, qui per se motus vocatur ab Aristotele, producit tamen per realem mutationem, quæ motus per accidens dicitur: ergo similiter in sententia Aristotelis, licet relatio non producat per motum realem successivum, qui vocatur per se, producat tamen per mutationem realem, quæ per accidens potest esse successiva: & sicut motus substantiæ (quæ est fundamentum, & subiectum, quantitatis, & qualitatis) quia per accidens est successivus, licet per se instantaneus, distinguitur à parte rei à mutatione per se successiva quantitatis, & qualitatis quæ recipiuntur in substantia. Ita similiter motus per accidens, per quem producit relatio, quia per accidens est, distinguitur ex natura rei à motu per se qualitatibus, & quantitatis, in quibus talis relatio fundatur, & recipitur.

22 Tunc sic, duæ actiones, seu motus realiter distincti unus per se successivus, & ideo per se motus, & alter per accidens successivus, ac proinde per accidens motus, non possunt terminari ad

eandem entitatem realiter producendam; sed necesse est, ut terminentur ad duos terminos à parte rei distinctos: sed ad relationem, & ad fundamentum illius v. g. qualitatem, & quantitatem, terminantur duo motus realiter distincti, unus per se, & alius per accidens: ergo relatio, & fundamentum non sunt idem à parte rei, sed potius distinguuntur ex natura rei: consequentia suppositis maiori, & minori est evidens. Minor patet ex nuper dictis. Maior sic demonstratur ex illo evidenti axioma, frustra sunt per plura, quæ possunt fieri per pauciora; atqui una, & eadem res sufficienter potest produci per unicum fieri seu per unicum motum: ergo frustra, & superflui essent duo motus realiter distincti ad unam, & eandem entitatem producendam; nam factum esse, & fieri habent hanc proportionem ut unico facto esse correspondeat unicum fieri, & ideo ad eum non terminatur distincta actio realiter ab ea, quæ terminatur ad substantiam, & in homine non terminantur plures realiter distinctæ actiones ad vivens, corpus, animal, rationale, quia hæc omnia prædicata identificantur realiter inter se, & non distinguuntur; & contra verò substantia, & quantitas terminant duas actiones realiter distinctas, unam, quæ est per se motus; & alteram, quæ est per accidens talis: ergo duæ actiones, seu motus realiter distincti, &c.

Dices, distinctionem rationis, quæ intercedit inter fundamentum, & relationem sufficere, ut terminentur duas actiones productivas realiter distinctas.

Sed contra, quia sicut relatio, & entitas fundamenti sunt idem realiter, licet distinguantur ratione, ita similiter possunt per eandem realiter actionem produci, dum tamen per rationem distinguatur talis actio in duas.

Vergetur, quia animal, & rationale distinguuntur ratione, & nihilominus non possunt produci per duas actiones realiter distinctas; pluralitas enim rationis nihil facit ad pluralitatem realem in actionibus, nec talis distinctio rationis in termino villo modo conducit ad distinctionem realem in actione.

23 Illa præcipua maior sic efficaciter confirmatur; nam entitas, quæ terminat motum per se, est per se producibilis, & entitas, quæ terminat motum per accidens in ea ratione, quæ est per accidens, est per accidens producibilis, sive absolute, sive successive; atqui entitas per se producibilis, & per accidens producibilis; vel aliter, entitas successive producibilis per se, & entitas instantanee producibilis per se distinguuntur realiter, ut videre est in figura, quæ per accidens producit, & in quantitate, quæ per se producit: quod etiam patet manifeste in luce, & in specie impressa, quæ per se instantanee producantur, & in calore, qui per se successive producit; quæ omnia distinguuntur realiter, quia formalitates tam diversæ, & tam diversos modos producendi exigentes ex natura sua, non possunt in eandem entitatem realiter coincidere, præcipue cum sint formalitates, non ad cognitionem pertinentes, per quam fingitur ens rationis, sed ad productionem realem, quæ realiter ante omne opus rationis existit, ac proinde ante omne ens rationis: ergo entitas, quæ terminat motum per se, & entitas quæ terminat motum per accidens, distinguuntur à parte rei; atqui relatio, & fundamentum sunt huius-

Q999 modis;

modi: ergo distinguuntur ex natura rei.

27 Secundo probatur hoc ipsum alijs verbis Aristotelis, 1. 6. *met.* qua circumferuntur communi illo axioma Dialecticorum, omniumque Philosophorum: posito fundamento, & termino resultat relatio prædicamentalis, id est posito fundamento, & termino emanat, fitque per emanationem, aut actionem resultantia à fundamento in se ipsum relatio prædicamentalis, ubi actionem illam, per quam relatio producit, quamque supra vocaverat Aristoteles motum realem per accidens, appellat nunc resultantiam seu emanationem absolute, ac simpliciter, hoc est realem, quibus positis sic argumentor.

28 Quando per realem resultantiam, & emanationem fit aliqua realitas in aliquo subiecto, illa realitas distinguitur à subiecto in quo resultat, seu emanat; ut videre est in frigiditate respectu aquæ, in subsistentia respectu naturæ, quæ quia emanant à suis subiectis, distinguuntur à parte rei ab illis; idem enim non potest resultare à se ipso, nec dimanare, aut produci, quia quidquid producit ab alio producit, ut est evidens axioma in metaphysica, per quod evidenter demonstratur existentia Dei, nec emanatio, & resultantia realis potest esse alicuius entis rationis: sed relatio resultat in fundamento posito termino, ut ait axioma Aristotelis: ergo producit in fundamento per emanationem, & resultantiam ab ipso: ergo relatio distinguitur à fundamento ex natura rei.

29 Maior illa sic demonstratur. Illa distinguuntur à parte rei, inter quæ datur ratio effectus, & causæ; sed inter resultans, seu emanans, & illud, à quo resultat, datur suo modo ratio effectus, & causæ, illud enim quod resultat ab aliquo, & per emanationem, seu resultantiam fit ab eo, est suo modo effectus illius, à quo resultat, ut frigiditas est effectus suo modo aquæ, figura quantitatis, subsistentia naturæ: ergo realitas, quæ resultat, & fit per emanationem ab aliquo, distinguitur à parte rei ab eo, à quo resultat.

30 Confirmatur ex ipso Aristotele 5. *met. tex. 20.* ubi ait; omne relativum consequi ad aliquod absolutum à parte rei: ergo est posterius natura à parte rei, quia est consequutio media dependentia emanationis, & resultantia: ergo distinguitur relatio ab absoluto, in quo fundatur, quia illud, quod est posterius natura, & consequitur ad aliquod media dependentia, & emanatione distinguitur realiter ab eo ad quod consequitur, & à quo dependet, ut ex terminis patet.

31 Item 12. *met. tex. 19.* ait Aristoteles, prædicamentum ad aliquod, & prædicamentum substantia habere propria, & distincta principia, & 5. *met. tex. 14.* docet prædicamentum ad aliquod, & prædicamentum substantia esse plura entia realia, ex quibus sic colligo; ea, quæ non distinguuntur à parte rei, nec habent distincta principia propria, nec sunt plura entia realia, sed potius unum ens reale; quis enim potest dicere, divinitatem, & relationem paternitatis esse plura absolute realia; Item ens, & substantiam esse plura entia; sed relatio ut ex illis verbis patet, habet propria, & distincta principia à substantia, & prædicamentum relationis, & substantia, &c. sunt plura entia à parte rei: ergo relatio distinguitur à parte rei à cæteris prædicamentis.

SUBSECTIO I.

Auctoritate Divi Thomæ efficaciter probatur conclusio.

PROBatur secundo auctoritate D. Thomæ 1. 3. *p. q. 28. art. 2. ad 2.* ubi expresse nostram sententiam docet his verbis. Ad secundum dicendum, quod sicut in rebus creatis in illo, quod dicitur relative, non solum est invenire respectum ad alterum; sed etiam aliquid absolutum, ita & in Deo; sed tamen aliter, & aliter; nam id quod invenitur in creatura, præter id quod continetur sub significatione nominis relativi, est alia res: in Deo autem non est alia res: sed una, & eadem, & paulo post: non sequitur, inquit, quod in Deo præter relationem sit aliquid aliud secundum rem: sed solum considerata nominum ratione. Sic Angelicus Doctor, in creatis absolutum, seu fundamentum relationis est alia res ab ipsa relatione, quæ fundatur immediate in ipso absoluto secundum Divum Thomam: ergo ex sententia Angelici Doctoris distinguitur fundamentum à parte rei à relatione, quæ fundatur in ipso.

Dices, esse aliam rem formaliter, aut per intellectum seu per rationem, non vero à parte rei, ac proinde solum per rationem, & non à parte rei distingui fundamentum à relatione.

Sed contra evidenter, quia in hoc loco, ubi Angelicus Doctor dicit, quod in creaturis est alia res fundamentum à relatione, ponit discrimen, & differentiam inter relationes divinas, & creatas (illis verbis: sed tamen aliter, & aliter; nam id, quod invenitur in creatura præter id, quod continetur sub significatione nominis relativi, est alia res, in Deo autem non est alia res, sed una, & eadem) in hoc, quod in creatis fundamentum sit aliud à relatione in divinis vero non; sed si in creatis ex mente ipsius absolutum esset alia res solum formaliter, & per rationem, & non à parte rei, nullum esset discrimen assignatum à D. Thoma inter relationes divinas & creatas: ergo si D. Thomas rectum discrimen tradidit, dicendum est secundum mentem ipsius absolutum, quod fundat relationem creatam non solum esse aliam rem per intellectum, & formaliter à relatione, sed etiam à parte rei, ac proinde non solum distingui per rationem à relatione, sed etiam à parte rei. Hæc minor sic probatur, quia etiam divina essentia, seu absolutum divinum distinguitur formaliter, & secundum rationem, ac proinde est alia res per rationem à relatione, & verbis expressionibus, quæ sunt in illa ex mente, & verbis expressis D. Thomæ, nam ipse Doctor in corpore huius articuli, paulo antequam hoc discrimen tribueret, dixit; & sic manifestum est, quod relatio realiter existens in Deo, est idem essentia secundum rem, & non differt, nisi secundum intelligentiam, propterea in relatione importatur respectus ad suum oppositum, qui non importatur in nomine essentia: patet ergo quod in Deo non est aliud esse relationis, & esse essentia, sed unum, & idem, quod etiam docuit illis verbis supra citatis, ibi: non sequitur quod in Deo præter relationem sit aliquid aliud secundum rem, sed solum considerata nominum ratione, &c.

Quibus verbis evidenter docet relationem divinam

Quæst. II. Vtrum relatio distinguatur, &c. 675

vinam, & creatam convenire in hoc, quod veraque distinguatur ab absoluto in quo est, per rationem, ac proinde absolutum esse aliam rem formaliter à respectivo: ergo secundum D. Thomam non differunt in distinctione rationis, nec in eo, quod sit alia res per rationem absolutum creatum à relatione creata; siquidem conveniunt in hoc ipso, quia ratio conveniendi duorum non est ratio differendi inter illa: ergo discriminantur in alia distinctione; sed non est alia, nisi quæ datur à parte rei: ergo ut verificetur hoc discrimen, & suum finem consequatur D. Thomas in illo tribuendo absolutum creatum, non solum est alia res secundum rationem, sed etiam à parte rei à relatione, alias inepte procederet D. Thomas discriminando relationes divinas à creatis; si quidem assignaret pro discrimine rationem in qua conveniunt, & non in qua differunt; sicut v. g. inepte procederet, qui volens discriminare, & differentiam tribuere inter equum, & hominem diceret, homo distinguitur ab equo in hoc, quod homo est vivens sensibile, & tota ratio huius inepte differentie esset, quia tribueret pro ratione differentie rationem, in qua conveniunt, & non differunt equus, & homo: ergo si D. Thomas assignat discrimen inter relationes divinas, & creatas ex vi distinctionis rationis relationis ab absoluto, assignabit sine dubio id, in quo conveniunt potius quam differant, cum tam relationibus creatis, quam increatis doceat Angelicus Doctor convenire distinctionem rationis ab absoluto, in quo sunt: ergo non recte procederet, ne igitur hoc absurdum imputetur tanto Doctori, dicendum nobis est pro discrimine inter relationes creatas, & divinas assignasse distinctionem à parte rei, & alieitatem, quæ datur ex natura rei inter absolutum creatum, & relationem creatam, & minime convenit relationibus divinis respectu absoluti, in quo sunt.

35 Quæ omnia clarissime patet ex verbis ipsius Doctoris, quæ in dicto articulo 2. ad 2. in fine profert; ubi se explicans de qua alieitate loquitur, iam non dicit est alia res, sed est aliquid aliud secundum rem, id est aliquid aliud à parte rei: Illa enim verba, secundum rem, & à parte rei synonyma sunt apud D. Thomam: ergo si secundum D. Thomam absolutum, seu fundamentum creatum est aliquid aliud secundum rem à relatione erit distinctum à parte rei ab illa, & non solum per rationem; ubi data opera usus est vocabulis clarissimis, ne fallacibus interpretationibus aliqui sua verba, & mentem tenebris offunderent; ac ne tandem verba prædicta aliquam obscuritatis dubitationem paterentur, quam patiebantur illa verba, est alia res; nam potest dici animal est alia res à rationali, videlicet alia res per intellectum, vel per rationem, & tamen non potest dici, animal est aliquid aliud secundum rem à rationali, quia hoc denotat, distinguere realiter; sicut de Deo potest dici iustitia est alia res à misericordia; scilicet per intellectum, & per rationem, & nihilominus non potest dici, iustitia est aliquid aliud secundum rem à misericordia, quia hic modus loquendi exprimit distinctionem à parte rei, & hæc nullo modo datur inter iustitiam, & misericordiam: ratio autem discriminis in his modis loquendi est, quia in primo illud nomen res non cadit supra distinctionem, sed supra fundamentum; in secundis autem verbis illud, secundum rem non cadit supra fundamentum.

R.P. Ideph. de Peñafiel, Theol. Schol. Tom. I.

tum, sed supra distinctionem significatam per illud nomen aliud, cui immediate coniungitur terminus secundum rem, ut denotet talem distinctionem esse à parte rei, & non per rationem.

Ergo si D. Thomas ut discriminet relationes creatas à Divinis, sic ait; unde non sequitur, quod in Deo præter relationem sit aliquid aliud secundum rem, sed solum considerata nominum ratione; sicut sequitur in creatis, ubi fundamentum est aliquid aliud secundum rem, necessario, ac evidenter sequitur ex verbis D. Thomæ, relationem creatam distinguere à parte rei à suo fundamento.

Totum hoc amplius vrgent, & explicant verba ipsius Doctoris, q. 8. de potentia Dei, art. 2. ubi sic ait; substantia creata non potest sibi identificare relationem, quæ est definita ad tale genus, in quo differt à substantia, & essentia Dei; quæ cum sit infinita, & supra omnia geneta, potest alia sibi identificare. In quibus verbis clarissime docet D. Thomas, solam essentiam divinam propter suam infinitam sibi identificare relationem realem, substantiam vero creatam, quia finita est, non posse, quid clarius?

Nec valet dicere, ideo id asseruisse D. Thomam, quia iudicabat Angelicus Doctor, nullam relationem immediate fundari in substantia, & natura creata, sed in accidentibus, ut in quantitate, quæ realiter distinguuntur à substantia, ac per consequens relationes, quæ in illis immediate fundantur.

Non enim hoc valet dici, quia certissimum est in sententia D. Thomæ aliquas relationes immediate in natura, & substantia fundari, quod patet manifeste ex his verbis, quæ profert ipse Angelicus Doctor 1. p. q. 28. art. 1. ca, quæ dicuntur ad aliquid significant secundum propriam rationem solum respectum ad aliud, qui quidem respectus aliquando est in ipsa natura rei; utpote quando aliquæ duæ res secundum naturam suam ad invicem ordinatæ sunt, & invicem inclinationem habent, huiusmodi relationes oportet esse reales; sicut in corpore gravi est inclinatio, & ordo ad locum medium; unde respectus quidam est in ipso gravi respectu loci medij, & in forma respectu materiæ, & similiter est de alijs huiusmodi. Clarius autem hanc veritatem declarat Angelicus Doctor q. 7. de potentia, art. 9. ad 4. his verbis: Creatura refertur ad Deum secundum suam substantiam; sicut secundum causam relationis, secundum vero relationem ipsam formaliter; sicut aliquid dicitur simile secundum qualitatem causaliter secundum similitudinem formaliter. Sic ille; ubi comparat relationem similitudinis cum relatione creaturæ ad Creatorem quoad fundamentum immediatum in hoc, quod sicut relatio similitudinis fundatur in qualitate, ita relatio creaturæ in substantia illius; sed relatio similitudinis immediate fundatur in qualitate, & ideo qualitas est causa illius; ergo relatio creaturæ ad Creatorem immediate fundatur in substantia creatæ; siquidem D. Thomas asserit ita esse causam creaturæ relationis substantiam creatam, sicut qualitas est causa relationis similitudinis.

Dices, sufficere ad hoc ut sit causa, esse medium fundamentum.

Contra, quia si ex eo solum quod mediate fundatur relatio creaturæ in substantia, vocaretur à D. Thoma substantia causa relationis creaturæ, etiam substantia esset causa secundum D. Thomam.

Q999 2 man

nam relationis similitudinis, quia etiam mediante qualitate fundatur relatio similitudinis in substantia, & nihilominus ait, qualitatem esse causam similitudinis, & non substantiam, substantiam vero esse causam relationis creaturæ ad creatorem: ergo in sententia Divi Thom. relatio creaturæ cum fundatur mediate, sed immediate in substantia, cum non mediantibus accidentibus, sed immediate à Deo creetur substantia creata.

42 Item adverte illa verba secundum substantiam, &c. & illa, sicut aliquid dicitur simile, &c. quibus aperte docet, substantiale fundamentum, & qualitatem esse absolute, & simpliciter causas relationum quæ in ipsis fundantur; sed causa, & effectus distinguuntur à parte rei: ergo in sententia D. Thom. relatio, & fundamentum à parte rei distinguuntur.

43 Idem docet Angelicus Doctor *quest. 3. de potentia, artic. 3. & 1. p. quest. 28. artic. 1. ad 2. expresse* docet relationem identitatis specificæ ita immediate fundari in substantia, sicut similitudo in qualitate, & æqualitas in quantitate; quod repetit eisdem pene verbis *opus. 48. cap. 3. dum ait: in vno vero, id est in substantia fundatur identitas, & in quantitate æqualitas, & paulo ante in eodem capite sic ait: nihil tamen obstat, quin relatio possit fundari immediate in substantia; creatura enim secundum suam essentiam non per aliquid sibi additum refertur ad Creatorem, cum non per aliquid superadditum fundet relationem creaturæ: ergo ex sententia D. Thom. relatio immediate fundatur in substantia.*

44 Præterea, idem D. Thomas *4. lib. contra Gent. c. 14.* ait, quod relatio creata sic inheret subiecto, ut faciat compositionem realem cum illo: relatio vero Divina non facit, sed non datur compositio realis, nisi inter distincta realiter: compositio enim est distinctorum unio, & compositio realis distinctorum realiter unio: ergo inter relationem, & fundamentum datur distinctio realis, siquidem datur compositio realis inter illa. Item eodem loco ait sic relatio realiter adveniens substantiæ, sed nihil sibi realiter advenit: ergo relatio non est idem cum substantia. Tandem *3. p. q. 16. art. 6. & in primo distinctione 26. q. 2. art. 2. ad 3. & 8. de potentia, art. 2. ad 1. expresse docet, relationem, & fundamentum distinguuntur à parte rei.*

SVBSECTIO II.

Prima ratio pro nostra conclusione ponitur.

45 Nulla entitas creata potest transire de contradictorio intrinsece negativo in contradictorium positivum intrinsecum realiter sine reali, & intrinseca mutatione illius: sed Petrus, qui antequam genuisset filium, non erat Pater intrinsece, & postquam genuit, seu habuit illum est intrinsece Pater, transit de contradictorio negativo intrinseco in contradictorium positivum realiter: ergo talis transitus non est sine mutatione intrinseca reali entitatis Petri.

46 Tunc sic. Non potest dari mutatio intrinseca realis in aliquo de negativo in positivum, sine eo quod deat aliquid intrinsecum reale positivum de novo, quod antea non erat realiter in illo subiecto, quod mutatur realiter: sed Petrus mutatur per talem transitum de non esse Patris ad

esse Patris intrinsece: ergo habet nunc de novo realiter aliquid intrinsecum positivum, quod antea non habebat realiter: atqui tale positivum intrinsecum non est aliud, nisi relatio paternitatis, cum non mutetur ad aliud positivum intrinsecum, nisi ad esse Patris, quod formaliter, & essentialiter constituitur per relationem paternitatis: ergo relatio paternitatis datur de novo relatio nunc in Petro generato filio, quæ antea non erat realiter in Petro: ergo evidenter sequitur, relationem paternitatis distinguuntur à parte rei, seu ex natura rei à Petro, qui est fundamentum talis paternitatis: hæc consequentia sic demonstratur, quia id, quod de novo advenit alicui ante talem adventum existenti distinguitur ex natura rei ab illo, cui advenit; sed relatio paternitatis advenit Petro ante adventum relationis existenti: ergo relatio paternitatis distinguitur ex natura rei à Petro. Maior est evidens primo, quia idem non potest sibi ipsi realiter advenire; ideo enim lux distinguitur realiter à pariete, & homine, quia advenit realiter illis; & ideo rationale non potest advenire realiter homini, quia identificatur cum homine: ergo quidquid advenit realiter alteri à parte rei distinguitur ab illo, cum addatur realiter illi, cui advenit.

Secundo sic probatur, quia quando aliquod prædicatum de novo advenit realiter alicui subiecto existenti ante tale prædicatum sub negatione illius, evidenter sequitur tale subiectum fuisse sine tali prædicato, quando erat sub negatione illius, alias idem esset sub affirmatione, & negatione eiusdem, quod implicat contradictionem; sed illud, quod aliquando realiter est sine alio distinguitur realiter ab illo; ergo relatio distinguitur à parte rei à Petro, & Petrus à relatione paternitatis, quæ fundatur in ipso, quia Petrus existit sine relatione paternitatis sub negatione talis relationis de novo adveniens illi: hæc minor est principium evidens in metaphysica, quia idem non potest esse sine se ipso.

Tertio sic probatur, quia subiectum illud, cui de novo advenit relatio paternitatis prius existit sub negatione paternitatis, quam ipsa paternitas existeret: sed idem non potest prius existeret, quam idem ipsum existat: ergo subiectum illud non est idem cum paternitate à parte rei, sed potius distinguitur ab illa.

Maior prima, & præcipua sic probatur. Non potest transire aliqua creatura realiter, seu à parte rei de contradictorio negativo ad positivum intrinsecum reale, sine eo quod talis creatura aliter se habeat intrinsece à parte rei nunc, quam antea se habebat; sed mutari intrinsece à parte rei nihil aliud est, quam aliter se habere nunc, ac antea se habebat talis creatura, ut patet ex definitione mutationis, quam tradidit Aristoteles *2. phys. & 3. met.* ergo nulla entitas creata potest transire realiter de contradictorio negativo intrinseco in positivum intrinsecum sine mutatione intrinseca illius.

Hæc maior est certa, quia non potest entitas creata transire de negatione ad formam positivam intrinsecam, quin habeat talis entitas per illum transitum intrinsece de novo aliquid positivum, quod antea non habebat; sed habere nunc de novo aliquid positivum intrinsecum, quod antea non habebat, dum erat sub negatione, & non habere negationem, quam antea habebat, est rem

Quaest. II. Vtrum relatio distinguatur, &c. 677

aliter se habere intrinsece, quam antea: ergo non potest transire entitas creata de negativo in positivum intrinsecum realiter sine eo quod talis entitas creata aliter se habeat intrinsece, ac antea se habebat.

51 Verbi gratia, quia aet nunc habet intrinsece lucem à parte rei, quam non habebat hac nocte praeterita, & nunc non habet negationem lucis tenebras nimirum, quas habebat antea realiter, aliter se habet aet nunc, quam antea se habebat realiter: ergo quicquid transit de negatione in positivum intrinsecum, aliter se habet nunc, ac antea se habebat.

52 Haec maior clarissima est, quia non potest creatura transire de vno contradictorio in aliud, sine eo, quod desinat, & destruat contradictorium negativum per adventum contradictorii intrinseci positivi, v.g. non potest Petrus transire de caeco in videntem, nisi destruat caecitas per adventum potentiae visivae; alias si non destrueretur, conservaretur cum altero de novo adveniente contradictorio, ac proinde duo contradictoria simul essent in eodem subiecto: sed destrui in Petro contradictorium negativum per adventum contradictorii positivi intrinseci est dari de novo aliquid intrinsecum positivum, quod antea non erat in Petro, & est Petrum habere illud nunc, quod antea non habebat intrinsece, ergo.

53 Minor prima, & praecipua sic probatur. Non pater aut non esse Patris à parte rei est terminus contradictorius negativus Patris, & esse Patris est terminus contradictorius positivus non Patris; sed Petrus postquam genuit filium, quem antea non genuerat, transit de non Patre ad esse Patris: ergo transit de termino contradictorio negativo in terminum contradictorium positivum realiter. Maior haec est evidens, quia contradictoria sunt affirmatio, & negatio eiusdem de eodem; sed dicere, Petrus est pater huius filij realiter, Petrus non est pater huius filij realiter, sunt affirmatio; & negatio eiusdem de eodem: ergo esse Patris, & non Patris sunt termini contradictorii negativi, & positivi intrinseci.

54 Dixi, intrinseci, quia in sententia Patris Suarez denominatio patris, non est denominatio extrinseca sed intrinseca, ac proinde praedicatum Patris in Petro est formalitas intrinsece existens in Petro per identitatem cum ipso; sed quando terminus positivus contradictorius est intrinsecus, etiam negativus est intrinsecus ipsi subiecto, ut videtur esse in luce & non luce, iusto & non iusto: ergo Pater & non pater sunt termini contradictorii intrinseci.

55 Haec minor sic patet, nihil aliud est transire de vno termino ad alium, nisi desinere esse in vno termino, & esse de novo sub alio, aut accedere, seu pervenire ad alium; sed Petrus antequam genuisset, erat in termino negativo patris, quia vere, & realiter non erat pater tunc, & postquam genuit vere filium de novo, desinit esse in termino non pater, & est in termino pater, quia vere est talis: ergo transit de non patre ad esse patris, ac proinde de termino contradictorio negativo in positivum intrinsecum. Maior haec est evidens. Minor sic demonstratur, quia Christus Dominus in quantum homo non est pater naturalis: alius hominis, ut fide catholica sanctum veneramus, quia nullum hominem genuit Christus in quantum homo, quia ad esse patris necessaria est generatio, v.g. ideo persona prima divina est pa-

ter vere, & realiter, & non est pater tertia persona Trinitatis, nisi quia prima genuit Verbum, tertia autem nihil genuit.

Item Beata Virgo Maria secundum fidem non mater naturalis duorum filiorum, nisi vnius solum Iesu Christi videlicet Domini nostri. Vnde asserere, ut aliqui haeretici docuerunt, Beatam Virginem fuisse matrem naturalem duorum, aut plurium filiorum à parte est contra fidem, & ratio est, quia B. Virgo non genuit vere, nisi unicum filium Iesum Christum videlicet, nam ubi non est ratio fundandi non potest dari relatio: sed generatio est ratio formalis fundandi relationem maternitatis, & paternitatis sumpta active generatione, & generatio passiva est ratio fundandi filiationem: ergo antequam detur generatio activa, & passiva in Petro, & in Ioanne non potest dari relatio paternitatis, & filiationis in illis: ergo Petrus antequam generet non potest esse pater, nec Ioannes antequam generetur potest esse filius realiter. Statim autem ac Petrus generat Ioannem, Petrus vere, & realiter est Pater Ioannis, & Ioannes est vere, & realiter filius Petri.

Confirmatur, ideo Deus, & non propter aliam rationem, ut asserunt fere omnes Theologi contra Gaier, ut videre est in P. Suarez. 10. 2. met. disp. 30. sect. 9. transit de contradictorio negativo in positivum intrinsecum, ut de non volente in volente, de non vidente scientia visionis in vidente scientia visionis, de odium non habente in odium habentem, de non vnito intrinsece humanitati sine aliqua mutatione, & additione intrinseca realiter de novo, quia Deus est purus, & infinitus actus, & ut ait P. Suarez num. 40. his verbis, ratio huius mysterij non est alia, nisi summa actualitas divini esse, & infinita eius perfectio, ratione cuius in se praehabet quicquid ad omnem actualitatem necessarium est: unde tota illa perfectio quae addi singitur per illud additum in ipsa infinita perfectione actualissime continetur; & n. 44. sic ait, loquens de scientia visionis: tertio constat ex dictis, idem proportionaliter dicendum esse de actu divinae scientiae respectu earum rerum, seu veritatum quas ex parte earum non necessario repraesentat, ex parte inquam earum, quatenus scilicet illae possunt esse, & non esse, eo quod contingenter, seu libere fiant, & paulo post; sed ipsamet scientia Dei hanc vim habet ob suam infinitam perfectionem, ut se ipsa, & sine villo reali addito omnia infallibiliter repraesentet. Sic ille. Imo quotiescumque loquitur hic author de hoc transitu reducit hoc negotium totum cum omnibus Theologis in perfectissimum, & infinitum esse Dei, & in summam, puram ac eminentissimam infinitatem Divinae maiestatis.

Tunc sic. Nulla creatura habet infinitatem, & summam perfectionem actualitatis, ut Deus habet; sed Deus propter illam solam rationem potest transire de contradictorio negativo intrinseco, in positivum intrinsecum sine aliqua mutatione, additione reali, & sine distinctione praedicati positivi ab ipso Deo: ergo creatura nullo modo poterit transire de contradictorio negativo intrinseco in contradictorium positivum realiter intrinsecum, sine illius mutatione, & reali additione intrinseca, ac distinctione à parte rei ipsius à positivo, quod additur in tali transitu; sed creatura quae antea non erat relata, & nunc de novo est relata per positionem termini de novo transit de contradictorio negativo intrinseco ad contradictorium

intrinsecum positivum relationis : ergo mutatur intrinsece à parte rei per additionem realem relationis supra rem, quæ transit, & per ipsam entitatem relationis distinctam ex natura rei ab ipsa entitate transiente à non relatione ad relationem: quia idem non mutatur à parte rei per seipsum sine distinctione à prædicato per quod mutatur aut per illud, quod secum identificatur à parte rei, neque idem potest sibi ipsi de novo à parte rei advenire, aut sibi ipsi realiter addi, sed necesse est omnino, ut id, per quod mutatur intrinsece aliquod subiectum, & quod de novo advenit aut additur à parte rei, distinguatur ex natura rei ab ipso subiecto, cui advenit : ergo relatio, per quam mutatur immediatum fundamentum, & quæ additur intrinsece, & de novo advenit tali fundamento, distinguitur ex natura rei ab ipso fundamento.

58 Multa poterunt dici ab adversariis, quibus labefactare conentur vim harum rationum, sed quia longissime ponuntur, & diluuntur, oppugnanturque *Sectione sequenti*, illis supersedeo, quæ videri possunt sine ullo Lectoris fastidio.

SECTIO III.

Vbi secunda ratio pro nostra conclusione ponitur.

59 Illa distinguuntur à parte rei, quæ à parte rei separantur; sed relatio, & fundamentum separantur à parte rei : ergo distinguuntur à parte rei : probatur minor. Illa separantur à parte rei quæ ita se habent, ut existente vno non existat aliud; sed existente fundamento à parte rei non existit à parte rei relatio : ergo separantur à parte rei fundamentum, & relatio; probatur minor. Antequam Petrus generet filium, existit tota entitas Petri, & non existit relatio : ergo, &c. Probatur antecedens, & quantum ad primam partem est certissimum, quantum ad secundam vero est manifestum, quia relatio ut relatio, ex eo quod tota eius essentia consistat in puro respectu, non potest existere sine termino, quod adeo verum est, ut in sententia communi, quam defendit P. Franciscus Suarez in *met. disp. 47. sect. 2. n. 13*, adhuc per potentiam Dei absolutam non possit existere sine termino; sed antequam Petrus generet filium, non existit terminus relationis paternitatis : ergo non existit in Petro relatio paternitatis. Item postquam generat Petrus filium in Petro datur relatio paternitatis ad illum, & mortuo tali filio desinit relatio paternitatis in Petro, & minime desinit entitas Petri; sed adhuc mortuo filio, quem genuit, perseverat entitas Petri : ergo ita se habent Petrus, & relatio, ut manente entitate Petri à parte rei, quæ est fundamentum talis relationis, pereat relatio, & non existat : ergo separantur realiter fundamentum, & relatio : ergo distinguuntur à parte rei.

60 Maior prima, & præcipua est evidentissima, & certissima, quia est axioma receptum in metaphysica, & lumini naturali innitens, de quo nullo modo potest dubitari, nam si idem posset separari à se ipso, ea separatione, de qua loquimur, posset simul idem esse, & non esse; nam id quod separatur ab alio existente, non est, quia destruitur, dum separatur, & illud à quo separatur,

est : ergo simul idem est, & non est; sed impossibile est, quod idem simul sit, & non sit, ut ex terminis patet : ergo idem non potest separari à se ipso realiter : ergo ea quæ separantur realiter, distinguuntur realiter.

Dices, destructo termino, vel antequam sit terminus, non esse relationem formaliter, vel quoad formalitatem relationis, esse tamen relationem entitative.

Sed contra, quia per te formalitas relationis deficit à parte rei existente fundamento; sed formalitas relationis non est nihil : ergo aliquid, non rationis, sed reale, non extrinsecum, ut tu asseris, quia per te relatio formaliter non est denominatione extrinseca, sed intrinseca : ergo intrinsecum aliquod reale perit in fundamento pereunte termino : ergo illud est distinctum à fundamento à parte rei; sed illud, quod perit reale intrinsecum, non est absolutum, sed relatio formaliter, si quidem id quod perit, necessario est ad aliud, id est ad terminum : ergo existente absoluto fundamento perit relatio formaliter : ergo relatio formaliter distinguitur ab ipso fundamento.

Deinde, quia non potest perire formalitas realis essentialis alicuius, quin tota illius entitas pereat : v.g. non potest perire rationale hominis, quod est ipsius formale, seu formalitas, nec potest perire compositio, quæ est formalitas compositi, quin pereat totus homo, & totum compositum : ergo si formalitas relationis perit, tota entitas relationis perit : ergo tota entitas relationis non existit existente fundamento : ergo separantur fundamentum, & relatio, ac proinde distinguuntur ex natura rei.

Declaratur, quia id est formale alicuius, vel formalitas illius, quod fuerit essentialis prædicatum respectu illius; sed per vos perit formalitas, seu formale relationis, aut relatio formaliter, destructo termino : ergo perit prædicatum essentialis relationis destructo termino; sed prædicatum essentialis alicuius est idem cum illa re, cuius prædicatum essentialis est, ut videre est in animalibus, quod est prædicatum essentialis hominis, ac proinde est idem cum toto homine : ergo talis formalitas relationis, quæ perit, est idem quod tota relatio : ergo pereunte termino perit tota relatio, siquidem perit id, quod est idem cum ipsa, alias periret, & non periret relatio. Maior illa prima est evidens, quia id est formale respectu alicuius quod convenit illi ex vi definitionis formalis illius, ac formaliter constituit ipsum; ideo enim relatio transcendentalis potentia ad obiectum est formalitas potentia, quia convenit potentia ex vi definitionis formalis eiusdem, & formaliter constituit talem potentiam; sed id, quod convenit alicui ex vi definitionis formalis, convenit illi ex vi definitionis essentialis, & id quod convenit alicui ex vi definitionis essentialis, constituit illum &c. est prædicatum essentialis illius : ergo id est formale, seu formalitas alicuius, quod fuerit prædicatum essentialis illius.

Præterea, ideo pereunte termino, perit illud formale relationis, quia est ad aliud formaliter, & essentialiter, ac proinde specificatur, & dependet essentialiter ab illo alio, quod est terminus, ratione cuius non potest existere sine termino, à quo ne cuius non potest existere sine termino, ut videre est specificatur & dependet essentialiter, ut videre est in vnione, & actione quæ pereunt necessario per reuntibus terminis vnitis, & productis, quia vnio, & actio dependent essentialiter ab illis terminis